

Triglav je naš

Nova presenetljiva odkritja o zgodovini slovenskega planinstva in alpinizma

Strani obrača:

Katja Petrovec

Pri Planinski založbi je pred kratkim izšla pronicljiva in nazorna knjiga s pomenljivim naslovom **Triglav je naš** avtorja **Dušana Škodiča**. Za koga morda na trenutke celo provokativna knjiga odstira in odkrito opisuje dogodke, osebe in okoliščine, ki so v drugi polovici 19. in prvi polovici 20. stoletja tako pomembno oblikovali slovensko planinstvo in naš gorski prostor, na čelu katerega je od nekdanj kraljeval sam Triglav. Nepričakovano odkriti arhivi, ki jih je Škodič raziskoval z germanistko na Filozofski fakulteti v Ljubljani **Marijo Mojco Peternel**, na novo osvetljujejo začetke organiziranega planinstva in **alpinizma** na Slovenskem. Ljudje, ki jih je Škodič potegnil iz naftalina, dopolnjujejo celotno sliko ter pomagajo razumeti prostor in čas našega naroda v avstro-ogrski monarhiji. Knjiga **Triglav je naš** ne olepšuje in ne želi biti politično korektna, kajti kdaj, če ne zdaj, se lahko istočasno navdušujemo nad genialno idejo župnika Jakoba Aljaža, ki je na vrhu Triglava postavil Aljažev dom, simbol slovenstva, ter mirno sprejememo dejstvo, da je bilo Slovensko **planinsko društvo** prva tri leta podružnica nemško-avstrijskega alpskega združenja (DÖAV).

Že naslovna fotografija knjige nas opomni, da je bila zgodovina slovenskega planinstva vse prej kot črno-bela in da **Aljažev stolp** ni bil od nekdanj razumljen kot svetinja na najvišjem vrhu naše dežele. Fotografija dekleta, ki veselo kraca po **Aljaževem stolpu**, je nastala leta 1919, le nekaj mesecev po razpadu Avstro-Ogrske, počečkan in razpadajoč stolp pa odraža tudi realno stanje tedanjega slovenskega planinstva, je dejal avtor knjige Dušan Škodič.

Mejnikov v zgodovini Triglava je bilo

kar nekaj. Med njimi so bili največji gotovo prvi poskus ustanovitve organiziranega planinstva pri nas, to je gorskega društva Triglavski prijatelji iz Bohinja, ki se je izjalovil, ustanovitev SPD leta 1893, predhodnika **PZS**, in postavitev **Aljaževega stolpa**, ki je bil prelomen trenutek. Po razpadu Avstro-Ogrske so SPD očitali, da je postala hotelirsko-turistična združba, kar je pripeljalo do menjave generacij in naslednjega mejnika, kot je razložil Škodič, v zgodnjih 30. letih prejšnjega stoletja so namreč **alpinisti** zamenjali vodstvo SPD in slovenski **alpinizem** je po 20 letih zastoja vendarle začel loviti nemški in evropski **alpinizem**. Škodič brez kakršnih koli zadržkov piše o pomembnem odkritju, ki ga je našel s Peternelovo v arhivu v Innsbrucku, da je bil SPD ob ustanovitvi prva tri leta podružnica DÖAV. »Če bi to kdo nekoč na glas dejal, bi bilo zaradi nacionalnega boja za naše gore to skoraj bogokletno. Ta podatek so naši predniki pred več kot stoletjem svojim naslednikom popolnoma zamolčali,« je dejal avtor, ki bralcu približa tudi nekatere pozabljene, po krivici premalo znane ali celo zamolčane posameznike, ki pa so pomembno oblikovali planinstvo in **alpinizem** takratnega našega prostora. **Alpinista** in politika Henrika Tumo, nemškega **alpinista** Klodwiga Tschado, Ano Klauer, prvo žensko, ki je preplezala Nemško smer, drzne drevce in gorskega vodnika Janeza Koširja, prvega Slovenca, ki je dokumentirano preplezal triglavsko steno. Avtor obudi tudi načrte o zobati železnici in turistični cesti z vzpenjačo na sam vrh Triglava, pa o meteorološkem observatoriju, zgodbo o planinskem likerju Triglav, ki je bil leta 1896 prva zaščitena znamka na Kranjskem. V tej sicer zgodovinski knjigi poskrbi za popestritev s številnimi zanimivimi zgodbami.

»Naša zgodovina planinstva je pos-

tala skozi zgodovino neka prečiščena zgodba. Primerjal bi jo s hoteli v vesternih, ki imajo s frontalne strani lepo izrezljano fasado, od strani in zadaj pa je to običajna hiša. Mi smo videli le prečiščeno fasado,« je povedal Dušan Škodič. Danes smo, kot je prepričan, zreli za sprejetje naše zgodovine, popolnoma take, kot je bila. »Če imamo 130-letno uradno zgodovino organiziranega planinstva na Slovenskem, smo prednikom dolžni, da jo poznamo. In če jo poznamo, je prav, da poznamo pravo. Ne neke potvorbene junaške črno-bele zgodbe, ki nikomur ne koristi, zgodovini pa še najmanj,« je prepričan.

Dušan Škodič

Triglav je naš

Planinska založba

Pronicljiva in nazorna knjiga, ki odkrito opisuje dogodke, osebe in okoliščine, ki so v drugi polovici 19. in prvi polovici 20. stoletja oblikovali slovensko planinstvo in naš gorski prostor.

